

motivacija, kapaciteti

Svako za sebe razmisli i zapiše na samolepljivim papirima:

- Šta želim/mogu da radim? Na kojim poljima procesa suočavanja s prošlošću vidim sebe?
 - Šta mogu da ponudim? Koje resurse, kapacitete imam?
- Potom predstavljanje.

Šta želim/mogu da radim? Na kojim poljima procesa SsP vidim sebe?

- Rad sa veteranima; rad sa mladima;
- Porodice nestalih; pružanje prostora za priču/slušanje za razne grupe; "kurir";
- Skupljanje priča ljudi koji su se našli u ratu; pokretanje i održavanje dokumentacionog centra (priče, članci, knjige); rad s veteranima;
- Želim da pored žrtava u proces suočavanja s prošlošću uključim i počiniocima, i upoznam motive i razloge...;
- Želim da nađemo način da u proces suočavanja s prošlošću uključim i institucije, vlasti;
- Rad na senzibiliziranju vjerskih stručnjaka i drugih glede traume; pomirenje; sa veteranima; suradnja na regionalnom nivou;
- Suočavanje s prošlošću sa nastavnicima;
- Prikupljanje životnih priča i njihovo objavljivanje; rad s veteranima; povezivanje rada sa Kosovom i južnom Srbijom;
- Prekogranično; sa veteranima; sa političarima; javni nastupi; da pišem; da pravim dok. filmove; Kosovo; makedonija; da učim iz iskustava drugih i postojećih znanja u regionu i svetu;
- Da pišem; civilni sektor, širenje istog; svest o neophodnosti SsP; raditi na edukaciji ove vrste, seminari, razmena mišljenja, kontakata; vladin sektor (možda nekad u životu); volontiranje;
- Neformalno obrazovanje, posebno mladih; Rad s veteranima, edukacija/treninzi; vjerske zajednice; političke partije; razmjena iskustava;
- Izgradnja mira / poverenja / međuljudskih odnosa; dekonstrukcija etnonacionalizma kao dominantnih ideologija; da nalazim načina da pridobijam ljude iz institucija za ove procese; da više pišem; da razmišljam o novom kulturnom pokretu;
- Želim više i ozbiljnije da se uključim u zdrave napore u našim društvima; želim da se obrazujem na polju mirovne inicijative (pokreta); želim da razgranam svoja prijateljstva; želim da uključim svoje potencijale u društveni aktivizam; konkretno me zanima stvaranje novog kulturnog obrasca na ovim prostorima;
- dokumentacija; upravljanje budžetom; pisanje projekata; rad s veteranima;
- Traganje za istinom, suočavanje sa stvarnim činjenicama; pobjeda straha - isključivo sa mladima; razmjena mišljenja, razgovor; da otputujem u Makedoniju, na Kosovo, van granica BiH;
- Za sada vidim da mi treba još edukacije, ali sam motivisana da podržavam vaše projekte, tribine, svakodnevni rad; mogu dalje distribuirati vaš materijal po fakultetima i sl.; lepiti plakate, volontirati na bilo koji način; inače interesuje me rad na polju razrešenja konflikata, ideje konsenzusa i približavanje ovih ideja što većem broju ljudi;
- Želela bih naučiti kako direktno raditi sa ljudima žrtvama rata; volela bih putovati na Kosovo i steći sliku o situaciji dole iz obe perspektive; volela bih raditi na razbijanju predrasuda na Kosovu;
- Rad sa mladim ljudima; saradnja sa lokalnom samoupravom; želim da predložim prof. građanskog nove teme, ideje, sugestije; osnovni trening da prođem;
- Zahvaljujući svojem obrazovanju na polju SsP mogu doprinijeti u vidu rada sa ljudima, tj. u edukaciji (tribine, seminari, itd.); željela bih raditi s mladim ljudima, tj. generacijama koje tek "dolaze";
- Što se tiče rada vezano sa suočavanjem, ovakvi seminari su ok. U smislu da i mi sami trebamo prvo krenuti od sebe, pa onda ove grupe, pa tek onda šire. Kasnije to mogu biti (neklasične) javne tribine ili seminari otvoreni za širu javnost, zatim neke ulične akcije i slično. Treba da se radi na polju obrazovanja...
- Sama edukacija o PTSP-u, kao i terapija jedan je vid suočavanja s prošlošću; prilikom edukacije će biti mješane grupe, tako da će i tu dolaziti do suočavanja s prošlošću i međusobnog upoznavanja i razumijevanja; u svojoj okolini (rodbina, prijatelji, poznanici) mogu govoriti o važnosti suočavanja i empatisanja sa svima.

Šta mogu da ponudim, koje resurse, kapacitete imam?

- Motivaciju u procesu SsP i izgradnji mira u regiji; iskustvo kao veteran; iskustvo u promidžbi ideja putem tiskanih i elektronskih tvorevina (knjige, gostovanja na tribinama i medijama, itd.);
- Ono što ja mogu da ponudim, osim dobre volje motivacije, entuzijazma i slično jeste i samo ono što je navedeno šta želim da radim. Iako možda nisam toliko upućena u dešavanja svih zemalja Balkana, kad se ima dobre volje i sredstava, sve se može. Empatija igra veliku ulogu, tako da vjerujem da mogu biti od velike pomoći u polju razumijevanja. Važna je tolerancija...
- Svoje znanje, dobru volju, rapoložive resurse i potporu stranke koja stoji iza mene.
- Znanja (iskustva) sa Kosova, kontakte.
- Volju, motivaciju, iskustvo, energiju, "nemirna"

- pitanja i preispitivanja, podršku, kontakte, ideje; rad s potencijano konfliktnim grupama na teškim temama;
- Veliku želju za radom, pomoć ako se nešto radi u Makedoniji;
 - Pravljenje dokumentarnih filmova, kontakte širom regije; organizaciono savetovanje (ograničeno); treninzi; podršku (ograničeno) - moralnu, saradnjom i sl.; postojeću literaturu i ostala materijalna ostvarenja CNA;
 - Širiti priču; obrazovanje - i još obrazovanja, iskustvo; Ali zato želja! velika, veoma sam motivisana, imam vremena za ovakve stvari jer su veoma važne...
 - Puno energije (tu sam!); donekle poznajem ko je šta radio u regiji, te imam kontakte;
 - Za sada mogu ponuditi volju za ovim radom i neka početna/osnovna znanja; kontakte s organizacijama koje rade na ovoj temi; učešće na edukaciji o prepoznavanju PTSP-a (možete dobiti obavijest);
 - Razumjevanje i lijepa reč; tolerancija i spremnost na saradnju, kapaciteti IDC-a; iskustvo rada sa žrtvama kroz organizovanje okruglih stolova i razvoj dijaloga o osjetljivim temama; faktografiju i dokumentaciju zasnovanu na historijskim faktima;
 - Vođenje i organizovanje seminara i radionica o

- mirovnom radu i nenasilnoj komunikaciji; kontakte i iskustva u radu u podijeljenim zajednicama; rad u školama sa nastavnicima, pedagogima, ljudima iz pedagoških zavoda; mirovna edukacija za tinejdžere; nenasilna komunikacija po Marshallu Rosenbergu;
- Kontakti u BiH; mediji (informativni, dječiji program); seminari/radionice (trauma, pomirenje); nenasilna komunikacija; različite uzrasne i etničke grupe;
- Mogu ponuditi resurse, snažna želja za upoznavanjem ljudi, njihovih ideja, želja i strahova; motivisan sam za premošćavanje jazova koje su ovi ratovi stvorili među ljudima; imam dosta organizacionog iskustva koje bih htio primjeniti, otvaranje komunikacije sa institucijama;
- Motivacija, iskustvo, dosadašnje znanje, saradnja;
- Mogu vam dovesti još nekoliko mladih ljudi koji bi takođe podržali vaš rad;
- Volju za saradnju; pojeat "pozitivnih priča" (IDC) - ko je kome šta radio, ko je kome šta pomogao;
- Organizatorske sposobnosti; motivacija; saradnja; projekti i iskustvo na istim; pomoć u dokumentaciji, arhiviranju;
- Vođenje i organizacija seminara; kontakti CNA; ideje, iskustva.

rad u malim grupama

Podela u tri grupe. Razgovor i priprema zidnih novina na teme:

- Koje strahove imam u vezi rada na suočavanju s prošlošću?
- Šta mi je podrška?

Potom predstavljanje.

1. grupa

- Gubitak motivacije zbog manjka trenutnog učinka
- Strah od sopstvenih predrasuda i svijest o njima, što utiče na stručnost, profesionalnost
- Spremnost na i očekivanje stanja slabosti i ranjivosti (gubitak energije i brkanje prioriteta)
- Strah od odbacivanja od strane drugih ("plasiranje priča za koje je javnost spremna") što prouzrokuje manjak mogućnosti za djelovanje (izolacija)
- Strah od mišljenja drugih ljudi, neprihvaćenost
- Frustrira manjak volje za istinsko slušanje i komunikaciju
- Podrška bliske okoline (obitelj, organiziranje ljudi koji slično djeluju, CNA)
- "Vjerska" zajednica
- IDC, Documenta, CNA - koristiti resurse već steknutih iskustava
- Ideali
- Strah od izgaranja (ljudi koji pucaju) - svest o opasnosti
- Sistemska podrška (tragovi institucionalizacije našeg truda)
- Gubljenje kontakta s realnošću
- Kako se nositi s agresivnošću? - ispoljiti je kontrolisanom akcijom (truditi se da se "nekontrolisanost" što rjeđe dešava)
- ***
- Ovakvi seminari - organizovana podrška
- Svijest da je i drugima potrebna podrška - institucije se sastoje od ljudi
- Obrazovanje o unutrašnjim i stvarnim procesima unutar drugih sistema

2. grupa

- Neshvaćen u zajednici
- Potcenjivanje od strane zajednice
- Nezainteresiranost / potcenjivanje značaja suočavanja s prošlošću
- Devalvacija rada zbog neiskrene motivacije - kako privući nove snage za rad na ovu temu?
- Sagorevanje aktivista
- Kako će me prihvatiti veterani
- Teško je konfrontirati se sa nacionalnim narativom
- Kako se nositi sa žrtvama koje šire nacionalizam
- Veličanje fašističkih obeležja
- Ugroženost/ fizička ugroženost
- Nojizacija
- Nedostatak sredstava za rad
- Premalo rezultata/pomaka
- Nedostatak strukturne podrške
- Strah da će mnogi ratni zločini proći nekažnjeno i biće prihvaćeni
- Nedostatak lustracije
- Hipokrizija moralnih vrednosti
- Različiti aršin za različite društvene grupe
- Strah od ponavljanja

- Pare
- Još para
- Pročitaj prethodne dve

- Zaštita mentalnog zdravlja
- Seminari/treninzi o prevenciji sagorevanja
- Podrška kolega iz regije (iskustvo)
- Edukacija/treninzi

3. grupa

- Ukoliko previše potenciramo na pamćenju zločina ostavićemo možda preveliko breme sledećim generacijama
- Politička (ne)odgovornost visokih struktura
- Neprijatnost od okruženja u toku rada
- Nepovezanost NVO
- Mali broj organizacija koje se bave ovom problematikom
- Teškoće u dobijanju istinitih informacija
- Tema je nepopularna - nema dovoljno aktivista
- Sporost našeg procesa u suočavanju s prošlošću

- Političko licemerje
- Umor kod ljudi da se ovim bave
- Nerazumevanje okoline

- U obitelji, prijateljima
- U istomišljenicima, NVO
- U mladim ljudima sa kojima radim
- CNA
- Ljudi kojih se stvar tiče
- U svesnosti za prihvatanje odgovornosti

Pitanja, dileme. Neke od izjava:

- Ne bi trebalo potpuno izbaciti vjeru iz kruga našeg djelovanja. Trebalo bi razmatrati vjerski moment i ne isključivati ga.
- Meni mnogo smeta vjera u mojoj sredini. Tajkuni su prvi u crkvama. Od njih pomoći nema.
- Htjela bih iznijeti moje mišljenje u vezi s previše potenciranim pamćenjem zločina. Moja dilema je šta i kako s toliko nasilja? Kako pričati o tome, a ne opteretiti

- sagovornika isuviše? Važno je da diskutujemo ove stvari, ali u BiH imam osjećaj preopterećenosti. Mislim da se javnost ne može više nositi s tim, overdozirani smo.
- Sama priča o nasilju nadahnjuje nasilje. Priča o nasilju prouzrokuje dalje nasilje.
- To meni slični ovisnosti. Npr. majka Tereza je učestvovala u prosvjedima za mir, a nikada protiv rata.

evaluacija

Plenarna evaluacija seminara. Utisci, otvorena pitanja, šta ste dobili od ovog seminara?

- Drago mi je da sam dobila nefiltrirane informacije o situaciji u regiji. Podsjetile su me koliko je važno raditi na utvrđivanju činjeničnog stanja, koliko je to bitno prezentirati ljudima zarad izgradnje mira. Važno mi je bilo čuti ljude koje ste doveli. Najinteresantnija mi je bila Vesna Teršelič. Šta bih promijenila? Sinoć sam bila premorena. Možda bi trebalo izbalansirati goste i radionice? Koji su nam prioriteti, šta je važnije? Drago mi je da sam vas sve upoznala!
- Ovo je bio vrlo napredan seminar, hvala vam svima na organizaciji. Sretan sam što sam upoznao nove ljude, sada se osjećam manje usamljenim. Najbolji patriotizam je izgradnja mira!
- Više od dvije godine nisam bio učesnik seminara već

- samo organizator. Bilo mi je drago upoznati ljude iz ovog regiona. Drago mi je da sam, kao Albanac s Kosova, uspio čuti osobu iz srpskog Parlamenta i osobu iz Specijalnog suda. Predlažem bolji balans gostiju i radionica. Možda je bilo potrebno više diskusije među učesnicima? Treba organizovati okupljanja i izvan ovakvih seminara.
- Do sada nisam imala ovakvog iskustva. Prije seminara sam mislila da sam napredna u poređenju sa svojim okruženjem. Zahvalna sam što su mi se otvorili vidici. Strah me je od mladih generacija, da im ne prenesemo nešto loše. Ponosim se time što sam Hrvatica ali hoću još puno toga da naučim. Hvala vam što ste mi otvorili oči!
- Nisam imala očekivanja pošto mi je ovo prvi seminar. Drago mi je da sam se upoznala sa situacijom u regiji. Sviđa

mi se ovaj način rada. Takođe bih voljela i dalje raditi na ovaj način. Imam samo pohvale!

– Super mi je bila energija, bila je veoma primjetljiva. Prijala mi je interakcija, poštovanje i interes koje smo svi dijelili. Interesantni su mi bili svi gosti. Hvala Ivani i Adnanu na pripremi i Ivani na organizaciji. Mislim da se ono što je rekao Pekić, “bavite se politikom pošto će se ona baviti vama”, treba primijeniti i na suočavanje s prošlošću. Htio bih slijedeće godine organizirati nešto naprednije.

– Malo sam umorna, nisam to očekivala. Summa sumarum, veoma sam zadovoljna. Ovaj seminar je bio drugačiji od onog što sam očekivala. Vremenski rokovi su se probijali ali to znači da smo svi bili motivisani. Imali smo premalo prostora za međusobnu interakciju. Teško mi je palo da nismo otišli do Specijalnog suda pošto je Jasna sve organizovala. Znam da su ljudi bili umorni... Javite joj se mejlom, molim vas, ako hoćete. Dobro sam.

– Vidim sebe u fazi učenja u vezi s ovom tematikom. Već sam se susretao s ovim načinom rada u Sarajevu, sviđa mi se. Gordana mi je bila interesantna i zabavna. Učim mnogo toga o Bosni i o regiji. Mnogo je korisno ovo šta radite i drago mi je da mnogo ljudi hoće da ide u Makedoniju da se angažuje.

– Bilo je vrlo dobro. Hvala vam svima na želji za angažovanjem u Makedoniji, ali ne paničite! Koncept je dobro funkcionisao, ovaj seminar mi je bio vrlo koristan. Ima stvari koje se nisu razjasnile. Drago mi je da sam se upoznao sa svima.

– Ja nemam očekivanja kad idem na seminare. Tek kad

odlazim spoznam koliko sam dobio. Sva očekivanja su se ispunila. Ovo mi je prvi put u Beogradu nakon rata i hoću da se oslobodim predrasuda. Beograd nije više ono što je bio devedesetih. Osobno, ne volim ovakav sistem rada, juče sam bio veoma umoran. Hvala ljudima iz CNA što su nam ovo omogućili i nadam se da ćemo i dalje saradivati.

– U prvi mah sam se prepala, svi su stariji, svi se znaju. Drago mi je da sam vas sve upoznala, otvorili su mi se novi vidici. Ja nemam predrasuda prema nacijama ali sam saznala mnogo toga novog o Makedoniji i o Kosovu. Da je bilo više radionica sigurno bih upoznala ljude bolje.

– Velika pohvala što ste ovako nešto organizirali! Moje je očekivanje bilo da nešto naučim. Drago mi je što sam se uspjela uključiti u diskusije. Puno toga sam izvukla, puno činjenica. Važan ste mi resurs, ovaj seminar je bio maksimalno koristan. Hvala vam!

– Hvala Ivani, Adnanu i Nenadu na svemu! Sredstvima, resursima a prvenstveno dobroj volji. Beograd nije ono što je bio 2005. godine. Prijatno sam iznenađen i ljudima i okolinom. Ljudi su umorni, utisci su još svježiji, tek će se vidjeti rezultati ovog seminara. Pokazali smo da i u različitostima možemo biti jedinstveni.

– Sve pohvale na odličnoj organizaciji! Bilo mi je super, nikad nisam bila na ovakvim seminarima. Jako dobar seminar i jako dobri predavači. Nisam potkovana informacijama pa nisam najbolje pratila sve ali sam dobila želju da odem na Kosovo. Ovaj seminar je puno uticao na mene i želim da vam se zahvalim što ste me primili.

– I ja vam se zahvaljujem. Prošao sam kroz mnogo seminara do sada, stručnih. Sa ovog seminara se vraćam kao mali, sitan čovjek. Zgranut sam time šta sve može čovjek da uradi. Ovo iskustvo ću da prenesem dalje.

– Mi radimo dosta ovakvih stvari ali s manje gostiju. Ovaj način rada meni dosta doprinosi. Ovo smo napravili da zaista i nama bude korisno. Nisam mogao ni da zamislim da će na našim seminarima šetati ljudi iz sudstva, politike. Sve do sada sam imao osjećaj da smo u dubokoj ilegali. Drago mi je bilo osjetiti ogromnu motivaciju učesnika. Mene ova tema dosta opterećuje, ovo je neki logičan nastavak nekih mojih tendencija. Važno ja da razumijemo ljude iz institucija. Žao mi je da sam preopterećen. Hvala vam na svemu.

– Ovo mi je sve bilo vrlo korisno, prisjetila sam se učestvovanja na drugim seminarima. I moja organizacija polako ulazi u ovu priču. Korisno mi je da vidim da postoje druge strukture društva koje se bave ovakvim stvarima.